

ANALÝZA

5. 6. 2014

Komentář: Vývoj na trhu práce v 1. čtvrtletí 2014

Vývoj na českém trhu práce v 1. čtvrtletí 2014 ukazuje opatrné oživení. Výsledky Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) v domácnostech zobrazují plynulý růst celkové zaměstnanosti již od roku 2012; předběžné výsledky podnikové statistiky ČSÚ zaznamenaly skromný nárůst evidenčního počtu zaměstnanců až v 1. čtvrtletí 2014, a to o 4,6 tis. osob (0,1 %). Také ve mzdové oblasti ještě přetrvává střídmost, nárůst průměrné mzdy o 3,3 % souvisí především s přesunutím výplaty manažerských odměn do tradičního termínu na začátek roku.

Rozpor v trendech zaměstnanosti ze šetření v domácnostech a zpracování oficiálních podnikových informací je vysvětlitelný podrobnější analýzou se zohledněním metodických rozdílů obou zdrojů. VŠPS sleduje veškeré výdělečné práce, i krátkodobého či překérního charakteru (např. dohody o provedení práce a pracovní činnosti, brigády, ale také melouchy), naopak do evidenčního počtu vstupují jen zaměstnanci podniků a organizací se standardní pracovní smlouvou. Rozpor v trendech tedy poukazuje na rozšiřování šedé zóny zaměstnanosti, do níž patří i práce načerno, a na úbytek jistot.

Z pohledu jednotlivých odvětví je trend ve zvyšování zaměstnanosti nejednoznačný, podle výsledků podnikové statistiky je krizí stále postižené stavebnictví, kde meziročně ubylo 12,9 tis. pracovních míst, což je pokles o 6,1 %. Naopak ve zpracovatelském průmyslu a zemědělství již došlo k meziročnímu zvýšení počtu zaměstnanců o 0,8 %, resp. o 0,4 %. V sektoru služeb je situace optimističtější s výjimkou ubytování, stravování a pohostinství, kde došlo k poklesu o 3,0 %, a také v peněžnictví a pojišťovnictví (-2,2 %) a v dopravě a skladování (-1,3 %).

Výrazné je navýšení počtu zaměstnanců v odvětví administrativní a podpůrné činnosti o 5,4 tis., to je 3,6 %. V odvětví činnosti v oblasti nemovitostí vzrostl počet zaměstnanců o 2,0 tis., to je relativně o 4,7 %.

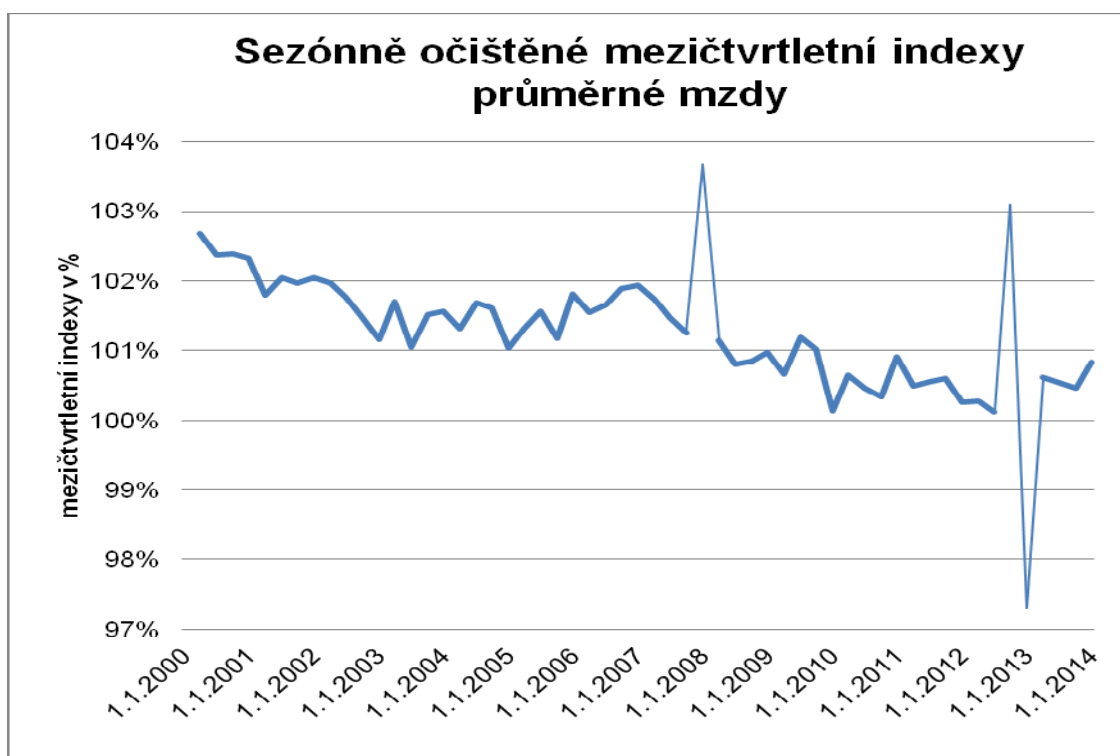
Ve veřejné správě a obraně vzrostl počet zaměstnanců o 1,0 %, což se netýká aparátů centrálních úřadů, kde došlo naopak k poklesu o cca sedm stovek lidí, ale jde o úroveň krajů a obcí (vliv veřejně prospěšných prací) a rovněž zvyšování kapacit úřadů práce, určených pro boj s nezaměstnaností.

Nominální nárůst **průměrné mzdy** v 1. čtvrtletí 2014 o 3,3 % je v meziročním srovnání ovlivněn nízkou srovnávací základnou předchozího roku, kdy v 1. čtvrtletí 2013 chyběly mzdové prostředky na odměny, které byly vyplaceny již v předstihu ve 4. čtvrtletí 2012 z důvodů změn v daňové legislativě. Tento faktor se potom projevuje velmi silně v některých odvětvích podnikatelské sféry. Model sezónního očištění časové řady však ukazuje poněkud rychlejší růst i bez tohoto vlivu – mezičtvrtletně průměrná mzda nominálně vzrostla o 0,8 %, což je nejvyšší číslo za poslední tři roky (bez vychýlených pozorování způsobených změnami v daňové legislativě), viz graf.

Dlouhodobý trend ukazuje setrvávání velmi nízkého mzdového tempa, kdy za poslední dva roky průměrná mzda vzrostla o 2,8 % při dvouprocentní inflaci. Z hlediska vývoje kupní síly je proto

ANALÝZA

důležité zabrzdění růstu spotřebitelských cen (inflace), který se dostal na hodnotu indexu 100,2. V předchozích letech inflace negovala mzdové nárůsty, takže docházelo k propadům reálné kupní síly výdělků, i když nominální růst mezd byl výrazný.

V nepodnikatelské sféře, závislé na státním rozpočtu, vzrostl meziročně průměrný plat nominálně o 2,2 % a reálně o 2,0 %. V dominantní podnikatelské sféře, kde je mzdový vývoj tradičně rozkolísanější, neboť je ovlivňován aktuální situací na trhu – a v 1. čtvrtletí též výplatou manažerských odměn – byl index i z tohoto důvodu vyšší: nominální růst průměrné mzdy zde dosáhl 3,6 %, což v reálném vyjádření znamená nárůst o 3,4 %. Zvýšení podílu mimořádných odměn v průměrné mzdě se projevilo ve všech odvětvích podnikatelské sféry, nejvíce v tržních službách, především v bankách. Meziročně se v podnikatelské sféře také zvýšil podíl přesčasové práce, což může být pokládáno za významný signál oživení reálné ekonomiky.

Z hlediska jednotlivých odvětví je vývoj velmi diferencovaný. To se potom projeví především v dlouhodobějším srovnání. Jak bylo již poznamenáno, poslední meziroční mzdové indexy jsou totiž zkreslené opětovným přesunem výplat manažerských odměn na začátek roku. Podívejme se tedy na reálné nárůsty průměrné mzdy od 1. čtvrtletí 2008 do aktuálního období.

Za celou tuto éru ekonomické krize se reálná mzda zvýšila celkem o 3,6 %. Mezi odvětví s nadprůměrným celkovým růstem patří jednoznačně zdravotní a sociální péče (+10,0 %), kde došlo k výraznému růstu už v letech 2009 a 2010, a výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (+9,5 %). Naopak nízké celkové indexy najdeme především u finančního sektoru, který stál u zdroje krize, kde se průměrná mzda reálně propadla o 12,5 %,

ANALÝZA

přesto zůstává nejvyšší ze všech odvětví; a u veřejné správy a obrany s poklesem 2,8 %, která doplatila na rozpočtové úspory. Záporné reálné mzdy najdeme dále ve stavebnictví (-1,1 %) a v administrativních a podpůrných činnostech (-0,5 %); v těžbě a dobývání se zvýšila jen o 0,1 %.

Meziroční indexy průměrné reálné mzdy v 1. čtvrtletí daného roku podle sekcí CZ-NACE

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	celkem
A Zemědělství, lesnictví a rybářství	96,3	102,2	101,7	102,4	98,9	104,2	105,6
B Těžba a dobývání	92,4	105,7	103,2	101,5	95,3	102,7	100,1
C Zpracovatelský průmysl	96,9	104,9	102,4	100,1	98,8	104,1	107,2
D Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	108,0	102,7	102,0	98,6	95,1	103,2	109,5
E Zásobování vodou; odpady	98,2	105,9	98,9	99,9	97,0	101,4	101,1
F Stavebnictví	100,3	98,6	102,6	98,4	96,6	102,5	98,9
G Obchod; opravy a údržba motor.v.	98,1	101,8	101,6	100,4	98,1	102,4	102,3
H Doprava a skladování	102,8	100,4	99,4	97,9	97,9	103,0	101,3
I Ubytování, stravování a pohostinství	96,2	105,9	99,3	98,0	100,7	102,5	102,3
J Informační a komunikační činnosti	101,7	98,7	103,5	97,6	98,3	104,4	104,1
K Peněžnictví a pojišťovnictví	94,4	97,9	101,6	97,2	87,3	109,8	87,5
L Činnosti v oblasti nemovitostí	94,5	105,2	103,3	100,4	95,7	101,5	100,2
M Profesní, vědecké a technické činnosti	109,6	90,8	104,2	98,9	96,7	101,3	100,5
N Administrativní a podpůrné činnosti	100,2	99,2	102,3	100,1	96,0	101,8	99,5
O Veřejná správa a obrana	101,6	102,3	94,2	98,5	98,3	102,5	97,2
P Vzdělávání	102,4	102,0	99,7	100,9	98,0	101,6	104,6
Q Zdravotní a sociální péče	104,2	105,6	101,2	99,9	97,9	101,0	110,0
R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	97,2	106,8	98,3	97,9	99,2	102,5	101,6
S Ostatní činnosti	96,5	100,1	104,7	98,2	99,2	102,2	100,7

V krajském profilu došlo v 1. čtvrtletí 2014 k nejvyššímu meziročnímu nominálnímu mzdovému růstu ve Zlínském kraji, a to o 4,3 %. Naopak nejméně vzrostla průměrná mzda v hlavním městě Praze – o 2,6 %, následována Karlovarským krajem s 2,7 %.

* * *

Do Rychlé informace jsou od loňského roku pravidelně zařazovány také údaje o mzdových **mediánech**. Ty jsou vypočteny z matematického modelu distribuce výdělků, ukazují mzdu zaměstnance uprostřed rozdělení a jsou tříděny na celkem, muže a ženy. Protože zobrazují střední, tedy běžnou mzdovou úroveň, je srovnání rozdílných mzdových úrovní podle pohlaví adekvátnější než pomocí průměrů, které jsou výrazně ovlivňované oblastí nejvyšších výdělků.

V důsledku tohoto faktu byl medián v 1. čtvrtletí 2014 o více než čtyři tisíce korun nižší než aritmetický průměr (průměrná mzda 24 806 Kč) a činil 20 764 Kč. Osmdesát procent zaměstnanců pobíralo mzdy v rozmezí 10 006 Kč až 39 768 Kč, decilový poměr tak byl 4,0.

Střední mzdová úroveň žen (medián 18 651 Kč) byla podstatně nižší než u mužů (22 600 Kč), jejich mzdová nerovnost byla také nižší: decilový poměr u žen byl 3,5, zatímco u mužů 4,1.

Oddělení informačních služeb – ústředí

Informace o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další najdete na stránkách

Českého statistického úřadu: www.czso.cz | tel.: 274 052 304, 274 052 425, e-mail: infoservis@czso.cz

ANALÝZA

Meziročně se nejrychleji nominálně zvýšily mzdy u nejlépe placených mužů (o 4,5 %), nepochybně v důsledku výplaty manažerských odměn; nejméně rostly mzdy u středního pásma žen (2,4 %).

* * *

Rozhodnutím vlády došlo ke zvýšení **minimální mzdy** na 8 500 Kč od 1.8.2013.

Autor: Dalibor Holý

Odbor statistiky trhu práce a rovných příležitostí ČSÚ

Tel.: +420 274 052 694

E-mail: dalibor.holy@czso.cz